

СЕКЦІЯ «ЕКОНОМІКА ПРОМИСЛОВОСТІ»

ЕКСПЕРТНА ОЦІНКА ВПЛИВУ УГОДИ ПРО АСОЦІАЦІЮ МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ЄС НА ПРОМИСЛОВІСТЬ УКРАЇНИ

*Мелентьєва О.В., аспірант, Колосовська І.І., студент,
Донецький національний університет економіки і торгівлі імені
Михайла Туган-Барановського, м. Донецьк, Україна*

Для України відкриття європейського ринку і підписання Угоди про асоціацію з ЄС є безумовно значущим і необхідним для забезпечення її подальшої інтеграції у глобальний економічний простір. Вчені Пасхавер Б.Й., Даниленко А.І., Лагутін В.Д. та Балакірєва О.М. вивчали це питання, зробили висновок, що остатніми умовами успішності інтеграції економіки України є вирішення комплексу проблем.

На сьогодні економічна інтеграція України характеризується відсутністю широких виробничо-технологічних зв'язків з країнами ЄС, через що, експорт України представлено продукцією з низьким ступенем обробки. Водночас в Україну з країн ЄС імпортується готова продукція в тому числі інвестиційного призначення, що має більш високу додану вартість. Саме тому визначальним для України є не лише розширення доступу до європейських ринків, а й реформування і підвищення конкурентоспроможності національної економіки, що має забезпечити зростання експорту українських високотехнологічних товарів, а значить, формування умов для збільшення заробітної плати працівників на основі підвищення продуктивності праці. [1]. Оцінки впливу на окремі галузі економіки і товарні ринки представлені в таблиці 1:

Таблиця 1

Оцінки впливу на окремі галузі економіки і товарні ринки

	ПЕРЕВАГИ	ЗАСТЕРЕЖЕННЯ
1	2	3
<i>Деревообробна промисловість</i>	Великий потенціал як експортер продукції з деревини, а ЄС – як найбільший зовнішній ринок збуту для продукції галузі. Так, за прогнозами Європейської економічної комісії ООН в 2015 р. у країнах ЄС дефіцит круглого лісу становитиме 77млн куб. м	<ul style="list-style-type: none"> - Ймовірність зростання імпорту продукції з високою доданою вартістю, частка яких в імпорті продукції деревообробної промисловості у 2013 р. становила понад 75%. - посилиться тенденція збільшення сировинного експорту.

Продовження таблиці 1

1	2	3
Сільське господарство	Несиметричність зменшується завдяки: безмитному доступу для українських сільгос. товарів у рамках тарифних квот; відмови ЄС від використання експортних субсидій на сільгос. товари при експорті в Україну; введення квот на експорт в ЄС зернових за нульовою ставкою ввізного мита. У результаті створення зони вільної торгівлі з ЄС Україна зможе безмитно постачати в країни ЄС 1,6 млн т зернових культур, водночас передбачене поступове збільшення обсягів квот протягом п'яти років до 2 млн т.	Небезпека послаблення конкурентних позицій вітчизняних виробників м'яса та м'ясних продуктів, молочних продуктів, овочів та фруктів у результаті зростання імпорту з ЄС. Річний обсяг імпорту свинини та м'яса птиці з країн ЄС в Україну відповідно збільшиться на 22,4 та 6,1%. Тож річний обсяг реалізації продукції внутрішнього виробника на внутрішньому ринку свинини скоротиться на 4,89 тис. т. Частка країн ЄС в імпорті свинини в Україну збільшиться з 35 до 39%.
Промисловість Чорна металургія	Скасування мит на продукцію вітчизняних металовироб. (очікується незначне збільшення експортного виторгу металопродукції в межах приблизно 25–30млн євро.) З'являється об'єктивна можливість уникнення торговельних обмежень (антидемпінгових мит) та у зв'язку з цим незначне збільшення експортного виторгу для вітчизняних виробників труб у межах 30 млн євро.	- збільшення витрат на зниження шкідливого впливу металургійного виробництва на довкілля; - повне закриття металургійного ринку країн Митного союзу, що об'єктивно призведе до перевиробництва вітчизняної металопродукції в межах 3,6 млн т, яка експортується до цих країн. Також за розрахунками у середньостроковій перспективі очікується незначне (0,2%) скорочення обсягів металургійного виробництва.
Машинобудування	Створюється можливість для прискорення модернізації вітчизняного машинобудування завдяки використанню науково-технічних досягнень європейських країн (на сьогодні майже 30% нових технологій і устаткування, що використовуються в модернізації української промисловості, набуті за межами України), адаптації вітчизняного виробництва до техно-логічних, санітарних та екологічних стандартів європейських країн; встановленню нульових ставок увізного мита на інвестиційні види машинобудівної продукції.	- ймовірність збільшення на внутрішньому ринку України конкуруючого імпорту; високі бар'єри входу вітчизняних виробників на європейський ринок, оскільки Україна перебуває на нижчому щаблі технологічного розвитку. Зростає залежність вітчизняного машинобудування від імпорту високотехнологічної продукції як кінцевого споживання, так і комплектуючих виробів, що використовуються при складанні машин відомих іноземних брендів.
Харчова промисловість	Відбудеться суттєве зниження або поступове скасування тарифних ставок на промислові харчові продукти (близько 85% тарифних ліній), що не охоплені тарифними квотами. Україна має можливість знижувати свої ввізні мита протягом періоду від 0 до 10 років залежно від видів продовольчих товарів.	- послаблення конкурентних позицій вітчизняних харчопереробних підприємств. - імовірна втрата ринків країн ЄС, особливо Російської Федерації. Мінімальні втрати експортного ви торгу в харчовій промисловості можуть досягти 147 млн дол. США на рік.

Продовження таблиці 1

1	2	3
<i>Енергетика</i>	Імплементація низки європейських директив, спрямованих на трансформацію як інституційного середовища на ринках електроенергії та природного газу так і техніко-технологічної структури виробничих потужностей, енергетичного балансу загалом.	Загальні витрати (включаючи неспоживчі витрати населення) для досягнення цільових показників енергоефективності до 2020 р. можуть становити 86,0 млрд євро. Загальні ж витрати на реалізацію зобов'язань інфраструктурного характеру до 2020 року можуть становити 100,7 млрд євро.
<i>Ринок праці</i>	Наслідком лібералізації умов торгівлі, створення сприятливішого бізнес-середовища та інвестиційного клімату, лібералізації умов заснування підприємницької діяльності є пер-спектива активізації підприємництва і створення нових робочих місць.	загроза зростання безробіття на ринку праці внаслідок закриття неконкурентоспроможних і неперспективних виробництв. В умовах можливого припливу великих обсягів інвестицій валютний курс гривні опиниться під тиском ревальваційних процесів.

Аналіз динаміки зважених ставок ввізного мита в Україну представлений в таблиці 2:

Таблиця 2

Динаміка зважених ставок ввізного мита в Україну для країн ЄС за видами економічної діяльності

Вид діяльності	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Сільське господарство, мисливство та пов'язані з ними послуги	6,6	4,6	2,3	0,7	0,2	0,1
Лісове господарство та пов'язані з ним послуги	1,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Рибальство, рибництво	2,5	1,8	0,9	0,3	0,0	0,0
Добування вугілля, лігніту і торфу; добування уранової і торієвої руд	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Добування вуглеводнів та пов'язані з ним послуги	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Добування корисних копалин, крім паливно-енергетичних	2,0	1,0	0,3	0,1	0,0	0,0
Виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів	9,7	4,9	1,7	0,2	0,0	0,0
Легка промисловість	9,8	1,6	0,3	0,0	0,0	0,0
Оброблення деревини та виробництво виробів з деревини; целюлозно-паперове виробництво; видавнича діяльність	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Виробництво коксу; виробництво ядерних матеріалів	1,6	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Виробництво продуктів нафтоперероблення	1,3	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0
Хімічна та нафтохімічна промисловість	3,4	0,8	0,1	0,0	0,0	0,0
Виробництво іншої неметалевої мінеральної продукції	6,5	4,6	2,3	0,7	0,2	0,1
Металургійне виробництво та виробництво готових металевих виробів	2,0	1,4	0,7	0,2	0,1	0,0
Машинобудування	3,4	2,4	1,2	0,6	0,3	0,2
Інші галузі промисловості	6,5	4,6	2,3	0,7	0,2	0,1

Реалізація Угоди з урахуванням застережень щодо можливих негативних наслідків для економіки України дозволить знизити ступінь ризиків, пов'язаних з імплементацією її положень [2, 3, 4].

З цією метою необхідно стимулювати підприємства до розроблення та реалізації інвестиційних програм для виведення на сучасний технологічний рівень. Якщо вітчизняні виробники машинобудування, металургії та хімічної промисловості не вживатимуть дієвих заходів стосовно модернізації виробництв, диспропорції технологічної структури випуску поглиблюватимуться та спричинюватимуть подальші втрати. Без модернізації виробництв і включення вітчизняних підприємств у технологічні ланцюги європейських компаній неможливо подолати негативні наслідки від розриву коопераційних зв'язків з підприємствами РФ. Негативні наслідки можуть частково компенсуватися за рахунок поглиблення співробітництва з ЄС шляхом залучення українських суб'єктів господарювання до спільних науково-дослідницьких, комунікаційних та інформаційних проектів.

Необхідно створити робочі місця для працівників підприємств, що вивільняються в результаті втрати ринків ЄСП. Їхня зайнятість може бути забезпечена за рахунок стимулювання припливу прямих іноземних інвестицій в Україну та вдосконалення підприємницького середовища для розвитку малого і середнього бізнесу. Також, для зниження ризиків ЗВТ з ЄС важливе посилення ролі галузевих асоціацій і поглиблення співпраці між владою та бізнесом з урахуванням досвіду країн ЄС. Ефективна реалізація положень Угоди та зниження пов'язаних із нею ризиків неможлива без використання інституційних можливостей, які передбачені в Угоді щодо координації виконання її положень. Відповідно до ст. 466 Рада асоціації, створення якої передбачене Угодою, може вирішити сформувати інші спеціальні комітети або органи у конкретних сферах, які утворюватимуть представники урядів України та ЄС [1].

Список літератури:

1. Оцінка впливу Угоди про асоціацію / ЗВТ між Україною та ЄС на економіку України : наукова доповідь / за ред. акад. НАН України В.М. Гейця, чл.-кор. НААН України, д-ра екон. наук Т.О.Осташко, чл.-кор. НАН України, д-ра екон. наук Шинкарук Л.В. ; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозув. НАН України». – К., 2014. – 102 с.
2. Розраховано за даними Word Development Indicators [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <<http://data.worldbank.org/indicator/TX.VAL.TECH.CD>>.
3. European Commission's support to Ukraine. European Commission [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-14-159_en.htm>.
4. Pre-accession funds. Polish experiences [Електронний ресурс] – Режим доступу: <[http://archiwum-1256FE10047F1A9/\\$file/Preukie.polskawue.gov](http://archiwum-1256FE10047F1A9/$file/Preukie.polskawue.gov)>.